

Maja Topole, Mateja Šmid Hribar, Primož Pipan:

Vinogradništvo v Vipavskem gričevju / Viticulture in the Vipava Hills

Ljubljana 2022: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 27 strani,

ISBN 978-961-05-0662-1 (slovenska izdaja), ISBN 978-961-05-0661-4 (angleška izdaja)

Publikacija *Vinogradništvo v Vipavskem gričevju / Viticulture in the Vipava Hills* je izšla v slovenskem in angleškem jeziku v okviru Interreg ADRION projekta ECOVINEGOALS (Upravljanje in dejavnosti v ekoloških vinogradih kot podlaga za pripravo pokrajinskih strategij). V publikaciji so na 27 straneh s pomočjo 11 zemljevidov in 5 grafičnih prikazov, poleg splošnih naravnogeografskih dejavnikov, opisane spremembe rabe tal v vinogradih, spremembe površin vinogradov med letoma 2002 in 2020 in delež vinogradov na terasah.

Vipavsko gričevje se s 13,6 % vinogradov uvršča med najpomembnejše slovenske vinorodne pokrajine. Leži na jugozahodu Slovenije in je del vinorodnega okoliša Vipavske doline, ki je del Vinorodne dežele Primorska. Območje spada med slovenske vinorodne pokrajine z najstarejšo tradicijo, saj lahko sledi vinogradništva najdemo že v antiki. Specifične naravne razmere Vipavskega gričevja določata lega na stičišču treh evropskih makroregij – alpskega, sredozemskega in dinarskega sveta – in lega na stiku celinskih in sredozemskih zračnih mas. Gričevje je od Jadranskega morja oddaljeno le 15 km zračne razdalje. Območje ima submediteransko podnebje z nadpovprečno osončenostjo, z blagimi zimami in suhimi, vročimi poletji. Zaradi naravnogeografskih dejavnikov je Vipavsko gričevje primernejše za vinsko trto kot za njive. Leta 2020 so tako vinogradi zavzemali 13,6 % zemljišč, njive pa le 5,7 %. Velik del vinogradov je na terasah.

Opisani so deleži najbolj razširjenih trtnih sort, kjer je z 12,3 % na prvem mestu merlot, z 12,2 % mu sledi sauvignon, z 10,6 % malvazija in z enakim deležem rebula. Domači sorti zelen in pinela zavzemata le 7 % oziroma 5,8 % zemljišč. Vinogradniki pa si prizadevajo ohranjati tudi druge stare domače sorte trt.

Kljub dokaj ugodnim pogojem za vinogradništvo se ta sooča tudi s številnimi izzivi. Povečanje števila ekstremnih vremenskih pojavov zaradi podnebnih sprememb, razdrobljena zemljiška struktura, manjšanje števila prebivalstva in njegovo staranje ter opuščanje vinogradov na manj ugodnih legah, so med vzroki za zaraščanje in izgubo zemljišč, namenjenih vinogradom. Za namene promocije prodaje vin in spodbujanje vinogradniške dejavnosti so prek Vipavskega gričevja speljane vinske ceste, ki poleg ponudnikov vin in kulinarike povezujejo tudi naravne in kulturne znamenitosti gričevja. Slikovita naselja in zaselki sredozemskega tipa s stoletnimi vinskimi kletmi, cerkve na razglednih vrhovih in obisk »osmic« pa odlično zaokrožujejo ponudbo Vipavskega gričevja za obiskovalce.

V publikaciji so s pomočjo slikovnega, kartografskega in grafičnega gradiva nazorno prikazane značilnosti vinogradništva v posameznih naseljih v Vipavskem gričevju. Poudarek je predvsem na spremembah rabe tal na območju vinogradov in njihovo širjenje oziroma zaraščanje. Poleg prikaza podatkov, so s privlačnim slikovnim gradivom bralcu približane tudi naravne in kulturne znamenitosti gričevja.

Publikacija je prosto dostopna na spletu: <https://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/vinogradnistvo%20v%20vipavskem%20gricevju.pdf> (slovenska različica) in <https://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/viticulture%20in%20the%20vipava%20hills.pdf> (angleška različica).

Lenart Štaut